ОСВІТНІ ЗАПИТИ ТА ДИНАМІКА УЧАСТІ У ЗАХОДАХ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ IP ACADEMY (2023–2025)

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ВИДАННЯ

Передмова

У сучасних умовах стрімкого розвитку технологій, науки та економіки значення інтелектуальної власності невпинно зростає. Результати інтелектуальної та творчої діяльності стають важливим ресурсом розвитку, а ефективне управління ними – необхідною компетентністю для фахівців різних сфер. Це зумовлює зростання потреби у системному опануванні знань і практичних навичок у сфері інтелектуальної власності.

З метою розвитку освітнього потенціалу у цій сфері, за підтримки Всесвітньої організації інтелектуальної власності (у межах Меморандуму про взаєморозуміння від 3 жовтня 2019 року), в Україні було створено Національний навчальний центр інтелектуальної власності (IP Academy). У подальшому діяльність центру розвивалася за активного сприяння цієї організації, зокрема в межах Меморандумів 2021 та 2023 років, що дозволило у 2023 році завершити підготовку тренерів і перейти до системної реалізації освітніх програм.

Важливим етапом стало інституційне забезпечення функціонування IP Academy на базі Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ), що дозволило реалізовувати освітні ініціативи відповідно до міжнародних стандартів та інтегрувати їх у глобальний освітній простір.

Упродовж 2023–2025 років IP Academy реалізувала комплекс освітніх заходів, спрямованих як на популяризацію знань про інтелектуальну власність, так і на підвищення кваліфікації фахівців (ключові показниками щодо аудиторії освітніх заходів та заходів з підвищення кваліфікації організованих IP Academy протягом 2023-2025 років надані в додатку до цього видання). Особливу увагу в цьому дослідженні приділено саме програмам підвищення кваліфікації як ключовому інструменту формування професійних компетентностей і розвитку кадрового потенціалу.

Запропоноване видання є результатом аналізу освітніх ініціатив IP Academy та відображає динаміку інтересу аудиторії, її професійні та освітні запити, а також ефективність застосованих підходів до навчання. Отримані результати дозволяють визначити актуальні напрями розвитку освітніх програм у сфері інтелектуальної власності та окреслити підходи до їх подальшого вдосконалення.

Розділ 1. Аудиторія заходів з підвищення кваліфікації: структура та динаміка участі

1.1. Дані та методологія дослідження

Основою для підготовки цього аналітичного видання стали дані, отримані під час проведення заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності, організованих IP Academy протягом 2023–2025 років.

У межах дослідження було проаналізовано відомості про 2841 зареєстрованого учасника, які долучалися до відповідних освітніх програм. До цієї аудиторії увійшли представники органів державної влади, закладів освіти і науки, креативних індустрій, фахівці у сфері інтелектуальної власності та інші заінтересовані особи, діяльність яких пов'язана зі створенням і захистом результатів інтелектуальної та творчої діяльності. Обсяг вибірки дозволяє отримати статистично значущі результати та сформувати обґрунтовані висновки.

Збір інформації здійснювався системно – через реєстраційні форми учасників, а також анонімні опитування після завершення навчальних програм. Опитування включали як закриті запитання для отримання кількісних даних, так і відкриті, що дозволяли учасникам висловити власні думки, окреслити актуальні проблеми та поділитися пропозиціями.

Метою дослідження є визначення динаміки попиту на знання і навички у сфері інтелектуальної власності, аналіз освітніх потреб учасників, оцінка ефективності навчальних підходів, а також формування стратегічних напрямів для подальшого розвитку освітніх програм.

Відповідно до цього, ***основними завданнями дослідження*** є:

- аналіз кількісних показників участі (зокрема динаміки чисельності, вікових і гендерних характеристик аудиторії);
- визначення професійного складу учасників і їхніх освітнього запиту;
- оцінка практичної ефективності застосованих навчальних методів;
- формування рекомендацій щодо розвитку освітніх програм у сфері інтелектуальної власності.

Методологія дослідження базується на комплексному підході, що поєднує статистичний аналіз, порівняння та систематизацію даних. Це дозволило виявити ключові тенденції у зміні інтересів аудиторії, оцінити рівень її залученості та окреслити перспективні напрями розвитку освітніх ініціатив.

Поширення інформації про заходи здійснювалося через офіційні ресурси УКРНОІВІ, соціальні мережі IP Academy, а також через співпрацю з органами державної влади, закладами освіти та іншими партнерами. Це сприяло залученню різноманітної аудиторії та забезпечило репрезентативність зібраних даних.

Отримані результати дозволяють не лише оцінити поточний стан освітніх потреб у сфері інтелектуальної власності, а й визначити напрями їх подальшого розвитку з урахуванням запитів різних цільових аудиторій.

1.2.Динаміка заходів і учасників

Упродовж 2023–2025 років IP Academy послідовно розвивала напрям підвищення кваліфікації, реагуючи на актуальні освітні запити різних цільових аудиторій. За цей період було організовано та проведено 18 заходів, з яких 10 за підтримки Академії Всесвітньої організації інтелектуальної власності (Академії ВОІВ).

Перший рік досліджуваного періоду демонструє формування стабільного інтересу до освітніх ініціатив. У 2023 році загальна кількість зареєстрованих учасників становила 781 особу.

Зокрема, участь у заходах була такою:

- тренінговий курс «Максимізація можливостей комерціалізації: трансфер технологій в університетах та науково-дослідних установах» (організований за підтримки Академії ВОІВ) – 96 учасників, з яких 60 успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Торговельні марки у віртуальному світі» (організований за підтримки Академії ВОІВ) – 119 учасників, з яких 81 завершили успішно навчання;
- тренінговий курс «Інтелектуальна власність та новітні технології» (організований за підтримки Академії ВОІВ) – 94 учасники, з яких 47 завершили успішно навчання;
- тренінг з авторського права в межах проєкту «Жінки та інтелектуальна власність: каталізатор інновацій і творчості» – 308 учасників, з яких 40 завершили успішно навчання;
- тренінговий курс «The Innovative Power of IP: як перетворити ідею в енергію інновацій?» (у співпраці з TISC) – 164 учасники, з яких 150 успішно завершили навчання.

У 2024 році спостерігається не лише зростання кількості учасників (до 945 осіб), а й розширення форматів навчання. Зокрема, було впроваджено менторську програму як новий формат роботи з аудиторією.

Серед ключових заходів:

- тренінговий курс для майстрів народних художніх промислів у межах проєкту «Роль інтелектуальної власності у збереженні коду нації» – 40 учасників, з яких 21 успішно завершили навчання;
- тренінгова програма для викладачів закладів вищої освіти у межах проєкту «Інтелектуальна власність та новітні технології для закладів вищої освіти» – 308 учасників, з яких 121 успішно завершив навчання;
- менторська програма для викладачів закладів вищої освіти (другий етап цього ж проєкту) – 13 учасників, з яких всі успішно завершили навчання;
- тренінговий курс для фахівців Бюро економічної безпеки України «Актуальні питання правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності та забезпечення економічної безпеки держави» – 351 учасник, з яких 263 успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності» (для кандидатів у патентні повірені) – 93 учасники, з яких 86 успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Охорона прав інтелектуальної власності в оборонно-промисловому комплексі» – 140 учасників, з яких 98 успішно завершили навчання.

У 2025 році розвиток освітніх ініціатив набуває ще більшої гнучкості та різноманітності. З урахуванням попереднього досвіду та запитів аудиторії IP Academy впроваджує нові формати – літні школи, курси у форматі відеолекцій із інтерактивними сесіями, а також онлайн-курси, розміщені на національних платформах. Такий підхід дозволив розширити аудиторію та підвищити доступність навчання. Загальна кількість учасників у 2025 році зросла до 1115 осіб (без урахування онлайн-курсу, що триватиме у 2026 році).

На момент проведення дослідження враховано такі дані щодо участі у заходах 2025 року:

- менторська програма в межах проєкту «Роль інтелектуальної власності у збереженні коду нації» (другий етап) – 6 учасників, з яких всі успішно завершили менторську програму;
- тренінговий курс «Розширення можливостей жінок у сфері інновацій та стартапів» – 680 зареєстрованих учасників, з яких 385 успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Професійний апгрейд: інтелектуальна власність для педагога» – 148 учасників, з яких всі успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Бренд – ключовий нематеріальний актив в сучасному політичному ландшафті» – 50 учасників, з яких всі успішно завершили навчання;
- тренінг «Академічна доброчесність у діяльності викладача: принципи, виклики та практичні рішення» – 46 учасників, з яких всі успішно завершили навчання;
- літня школа «AI, Code & IP» – 157 учасників, з яких 78 успішно завершили навчання;
- тренінговий курс «Права інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з виконанням трудового договору у закладах вищої освіти та наукових установах» – 29 учасників, з яких всі успішно завершили навчання.

У цілому протягом досліджуваного періоду до заходів IP Academy з підвищення кваліфікації долучилися 2841 особа. Водночас спостерігається чітка позитивна динаміка: від 781 учасника у 2023 році до 945 у 2024 році та 1115 у 2025 році (Схема №1).

Ця тенденція свідчить не лише про зростання інтересу до тематики інтелектуальної власності, а й про поступове формування запиту на більш глибокі знання та професійні компетенції. Зокрема, у 2025 році кількість учасників зросла майже на 50% порівняно з 2023 роком, що підтверджує розширення аудиторії та підвищення ролі освітніх ініціатив IP Academy у формуванні професійного середовища.

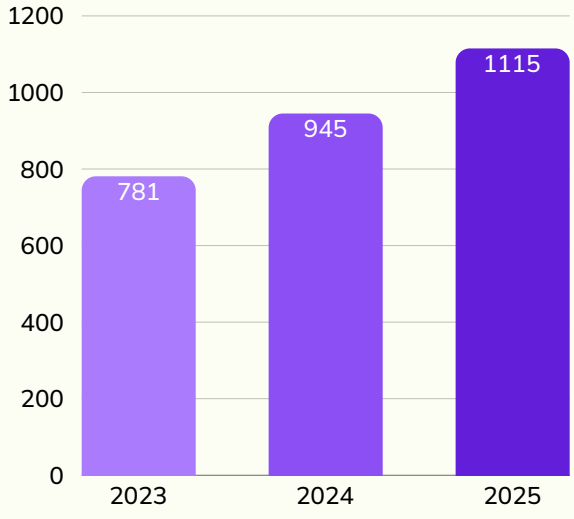

Схема № 1. Динаміка кількості учасників заходів з підвищення кваліфікації протягом 2023-2025 років

1.3. Гендерна динаміка аудиторії

Аналіз гендерної динаміки аудиторії заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності упродовж 2023–2025 років дозволяє простежити не лише рівень представленості жінок і чоловіків, а й зміни у їхній залученості до освітніх ініціатив.

У 2023 році загальна кількість учасників становила 781 особу, серед яких переважали жінки – 656 осіб (84%), тоді як чоловіків було 125 (16%). Такий розподіл свідчить про високий рівень активності жінок у сфері професійного розвитку в галузі інтелектуальної власності.

У 2024 році загальна чисельність аудиторії зросла до 945 осіб, а гендерна структура стала більш збалансованою: 529 жінок (56%) та 419 чоловіків (44%). У порівнянні з попереднім роком це свідчить про розширення залученості чоловіків до освітніх програм IP Academy.

У 2025 році кількість учасників досягла 1115 осіб, серед яких 1023 жінки (92%) та 92 чоловіки (8%). Таким чином, у цей період знову спостерігається суттєва перевага жіночої аудиторії та зміна співвідношення порівняно з 2024 роком.

Загалом упродовж 2023–2025 років гендерна структура аудиторії характеризується варіативністю та нерівномірністю (Схема № 2). Водночас стабільно високий рівень участі жінок вказує на їхню активну позицію у здобутті спеціалізованих знань у сфері інтелектуальної власності. Це також пов’язано з реалізацією освітніх ініціатив, спрямованих на підтримку їхнього професійного розвитку та розширення можливостей у цій сфері.

Коливання показників участі чоловіків можуть бути зумовлені тематичною специфікою окремих заходів, їхньою професійною спрямованістю та орієнтацією на певні цільові групи. Окрім цього, на гендерний розподіл впливають і зовнішні фактори, зокрема умови воєнного стану, які передбачають залучення значної частини чоловічого населення до виконання завдань у сфері національної безпеки і оборони.

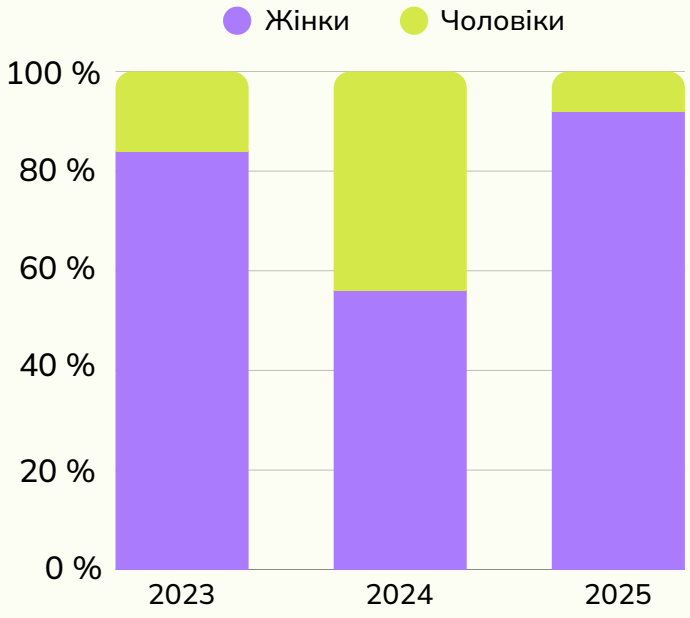

Схема №2. Участь жінок і чоловіків в заходах IP Academy для підвищення кваліфікації в сфері інтелектуальної власності впродовж 2023-2025 років

1.4. Вікова структура аудиторії

Аналіз вікової структури учасників заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності за період 2023–2025 років дозволяє визначити найбільш активні вікові групи та оцінити характер їхньої участі в освітніх ініціативах.

Найбільш чисельною є вікова категорія 35–44 роки, яка становить 36% від загальної кількості учасників. Це свідчить про високий рівень зацікавленості у підвищенні кваліфікації серед фахівців, які перебувають на етапі активної професійної реалізації та прагнуть поглиблення і систематизації знань.

Другою за чисельністю є вікова група 45–54 роки (25%). Участь цієї категорії відображає потребу досвідчених фахівців у підтриманні та оновленні професійних компетентностей з урахуванням змін у сфері інтелектуальної власності.

Вікова категорія 26–34 роки становить 19% учасників, що свідчить про залучення молодих фахівців до процесу набуття спеціалізованих знань та формування професійних компетенцій на початкових етапах кар'єри.

Учасники віком 18–25 років складають 10% від загальної кількості, що відображає поступове зростання інтересу молоді до тематики інтелектуальної власності на етапі професійного становлення.

Найменшу частку становлять учасники віком 55–64 роки (8%) та 65+ (2%). Такий розподіл може бути зумовлений орієнтацією цієї категорії на практичне застосування вже набутих знань або зменшенням участі в освітніх заходах на завершальних етапах професійної діяльності.

У цілому вікова структура аудиторії характеризується концентрацією учасників у діапазоні 26–54 роки, що відповідає періоду найбільшої професійної активності (Схема №3). Це підтверджує, що освітні ініціативи IP Academy переважно орієнтовані на аудиторію, яка прагне розвитку та вдосконалення професійних компетентностей у сфері інтелектуальної власності.

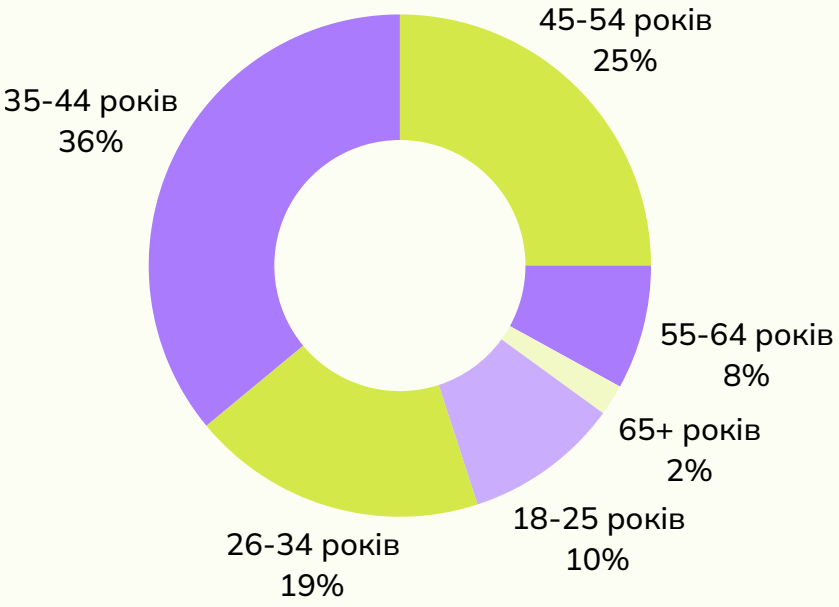

Схема №3. Розподіл учасників заходів за віком

1.5. Професійна структура аудиторії

Аналіз професійного складу учасників заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності дозволяє визначити ключові цільові аудиторії та оцінити широту зацікавленості у відповідних освітніх програмах.

Узагальнення даних реєстраційних форм за 2023–2025 роки свідчить, що до заходів IP Academy долучалися представники широкого спектра професійних галузей, зокрема бізнесу, інженерії, освіти і науки, юриспруденції, мистецтва, економіки, а також військовослужбовці та інші категорії фахівців. Водночас простежується стійка тенденція: незалежно від визначеної цільової аудиторії окремих заходів, до них активно долучаються представники суміжних професійних сфер. Це свідчить про відкритість програм і їхню практичну цінність для міждисциплінарної аудиторії.

У 2023 році освітні заходи були орієнтовані насамперед на представників освіти і науки, студентів, фахівців сфери мистецтва, підприємців та спеціалістів у сфері інтелектуальної власності.

Найбільшу частку учасників становили представники сфери мистецтва (39%). Значною була також участь представників освіти і науки (22%), юриспруденції (13%) та студентської спільноти (13%). Частка представників бізнесу та інженерної галузі становила по 5%, тоді як інші професійні групи (медицина, IT, менеджмент, державний сектор) сукупно склали 3% (Схема №4).

Схема №4. Професійні галузі діяльності учасників заходів з підвищення кваліфікації в сфері інтелектуальної власності, які організовані та проведені IP Academy у 2023 році

У 2024 році професійна структура аудиторії зазнала змін. Найбільшу частку учасників становили представники органів державної влади (38%), що відображає зростання ролі інтелектуальної власності у публічному секторі. Водночас стабільною залишалася участь представників освіти і науки (37%), що підтверджує сталий інтерес академічної спільноти. Частка представників юриспруденції становила 14%. Порівняно з 2023 роком зменшилася участь представників сфери мистецтва (до 4%) та інженерної галузі (до 4%), що може бути пов'язано зі зміною тематичної спрямованості заходів. У цей період також з'явилася нова категорія учасників – військовослужбовці, які разом із представниками інших галузей (медицина, IT, бізнес, студенти) становили 3% аудиторії (Схема №5).

Схема №5. Професійні галузі діяльності учасників заходів з підвищення кваліфікації в сфері інтелектуальної власності, які організовані та проведені IP Academy у 2024 році

У 2025 році заходи були орієнтовані переважно на представників освіти і науки, органів державної влади, винахідників та стартапів. Найбільшу частку аудиторії становили представники освіти і науки (47%), що підтверджує провідну роль цього сегмента у формуванні освітнього інтересу. Водночас спостерігається зростання участі представників бізнесу (12%) та студентської спільноти (12%), що свідчить про посилення зв'язку між освітою, підприємництвом та формуванням нових професійних компетенцій.

Окремо варто відзначити підвищення участі представників інженерної галузі (10%), що пов'язано з тематикою заходів, орієнтованих на винахідників. Частка представників сфери мистецтва, органів державної влади та юриспруденції становила по 5%, що свідчить про стабільну присутність цих груп у структурі аудиторії. У 2025 році також з'явилися нові категорії учасників, зокрема представники агросфери, які разом із військовими та IT-фахівцями становили 4% аудиторії, що вказує на поступове розширення кола зацікавлених професійних груп (Схема №6).

Схема №6. Професійні галузі діяльності учасників заходів з підвищення кваліфікації в сфері інтелектуальної власності, які організовані та проведені IP Academy у 2025 році

У цілому протягом 2023–2025 років у заходах IP Academy брали участь представники різних професійних галузей, що підтверджує широкий інтерес до тематики інтелектуальної власності та її практичну значущість. Найбільшу частку аудиторії становили представники освіти і науки (35%), органів державної влади (15%) та сфери мистецтва (14%). Також активну участь демонстрували представники юриспруденції (10%), студенти (7%), представники інженерної галузі (6%) та бізнесу (6%). Менш чисельними, але стабільно присутніми були представники медицини (3%), IT (2%), агросфери (1%) та військові (1%) (Схема №7).

Активна участь представників різних професійних груп, незалежно від цільового спрямування заходів, свідчить про універсальність знань у сфері інтелектуальної власності та їхню прикладну цінність для різних галузей. Це також підкреслює необхідність диференційованого підходу до формування освітніх програм з урахуванням професійних запитів аудиторії та розвитку міждисциплінарних компетенцій.

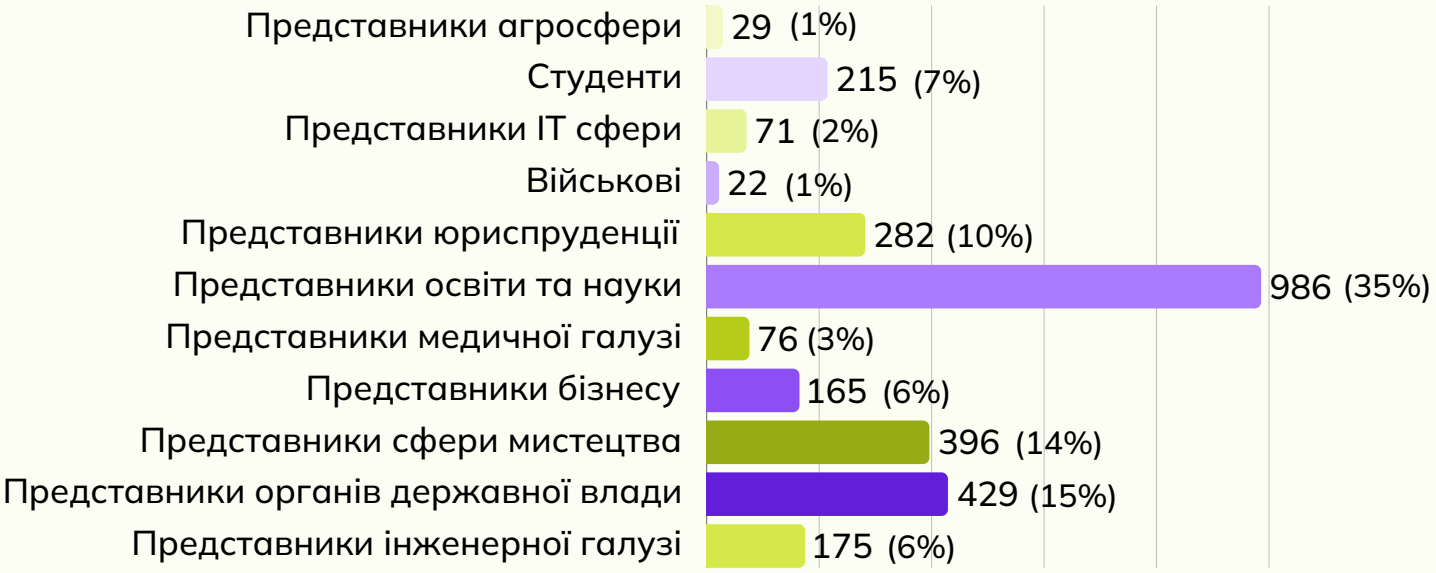

Схема №7. Загальна характеристика професійних галузей діяльності учасників заходів з підвищення кваліфікації в сфері інтелектуальної власності, які організовані та проведені IP Academy впродовж 2023-2025 років

Розділ 2. Тематичні інтереси аудиторії: динаміка та пріоритети

Дослідження інтересів і потреб учасників заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності, організованих IP Academy упродовж 2023–2025 років, є важливим інструментом для виявлення актуальних освітніх запитів та вдосконалення змісту і структури навчальних програм з урахуванням сучасних викликів і тенденцій розвитку сфери.

У цьому розділі представлено аналітичну оцінку тематичної релевантності освітніх заходів. Аналіз ґрунтується на поєднанні кількісних показників участі та результатів анонімних опитувань, проведених після завершення програм. Водночас важливо враховувати, що кожен захід поєднував як загальнотеоретичні засади інтелектуальної власності, так і практичні аспекти її застосування, що забезпечувало комплексний підхід до навчання.

Упродовж 2023–2025 років освітні заходи охоплювали широкий спектр тематичних напрямів, що знайшло відображення у структурі залученості учасників.

У 2023 році найбільшу зацікавленість викликали заходи, присвячені питанням авторського права у сфері візуального мистецтва (39%), а також ролі інтелектуальної власності для підприємців і творців (21%). Значний інтерес було зафіксовано до тематики використання торговельних марок у цифровому середовищі (15%). Інші напрями, зокрема комерціалізація та трансфер технологій (12%), інтелектуальна власність у контексті новітніх технологій (12%), продемонстрували стабільний рівень зацікавленості.

За результатами опитувань учасників, найбільш релевантними в межах заходів стали теми, пов’язані з правовою охороною та захистом результатів інтелектуальної діяльності (41%), а також характеристикою об’єктів права інтелектуальної власності (21%). Окрему увагу привернули питання взаємодії інтелектуальної власності з новітніми технологіями, зокрема використання штучного інтелекту (23%). Теми управління інтелектуальною власністю (9%) та її комерціалізації (6%) також залишалися актуальними (Схема №8).

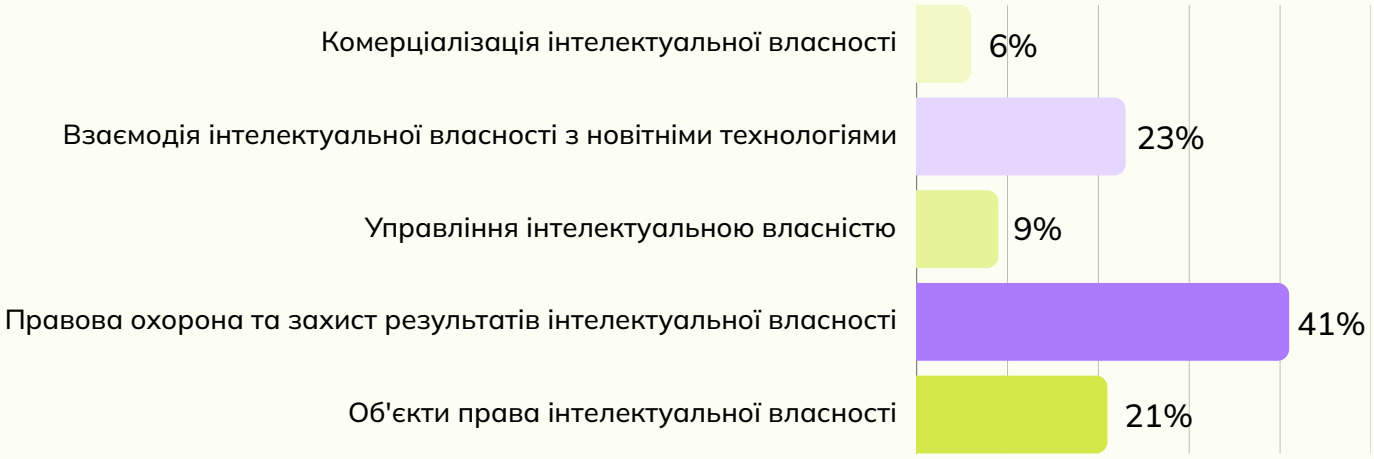

Схема №8. Розподіл відповідей учасників щодо релевантності тем сесій в межах заходів організованих та проведених IP Academy в 2023 році

У 2024 році структура інтересів зазнала змін. Найбільшу частку становили заходи, спрямовані на формування практичних навичок у сфері правозастосування, зокрема розслідування правопорушень, пов'язаних із порушенням прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг (37%). Значну зацікавленість також викликали теми інтеграції інтелектуальної власності та новітніх технологій у діяльність закладів вищої освіти (34%). Тематика правової охорони інтелектуальної власності, зокрема у спеціалізованих сферах (наприклад, оборонно-промисловому комплексі), охопила 15% аудиторії.

За результатами опитувань у 2024 році найбільш релевантними визначено теми сесій в межах заходів, пов'язані із застосуванням штучного інтелекту у сфері інтелектуальної власності (44%), правовою охороною та захистом результатів інтелектуальної діяльності (20%) і характеристикою об'єктів права (18%). Інші напрями, зокрема комерціалізація (5%), управління (4%) та відповідальність за порушення прав (4%), також викликали інтерес, але меншою мірою (Схема №9).

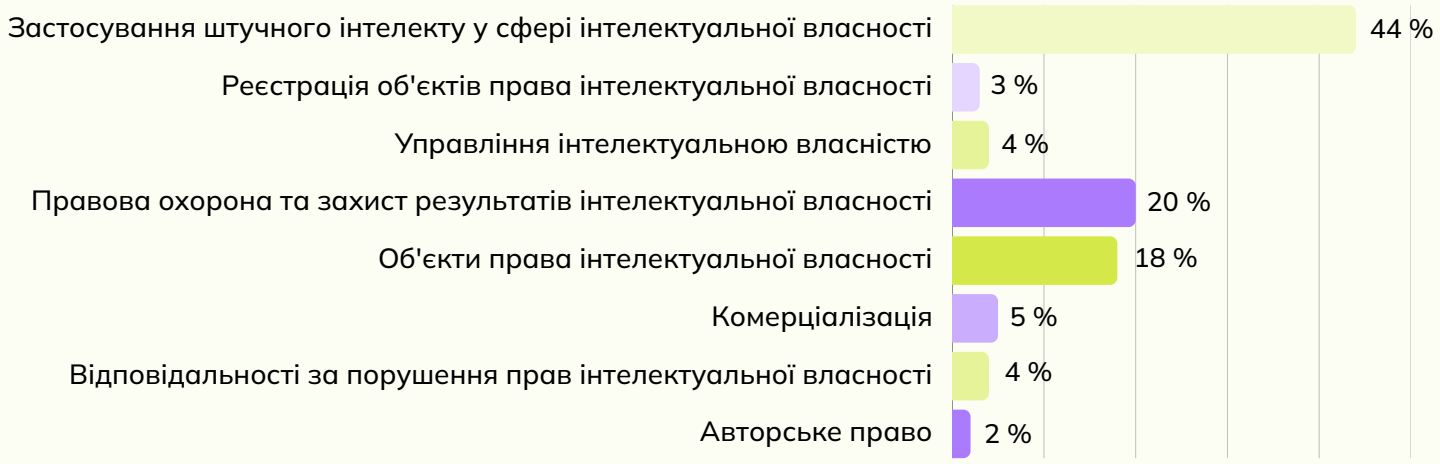

Схема №9. Розподіл відповідей учасників щодо релевантності тем сесій в межах заходів організованих та проведених IP Academy в 2024 році

У 2025 році чітко простежується зміщення інтересів у бік інноваційної та підприємницької тематики. Найбільшу частку учасників охопили заходи, спрямовані на підтримку інновацій та стартапів (61%). Значний інтерес також викликали теми, пов'язані з цифровими технологіями та IT-сферою (14%), а також інтеграцією інтелектуальної власності в освітній процес (13%). Інші напрями, зокрема академічна доброчесність (4%) та роль бренду як нематеріального активу (4%), зберігали стабільний рівень зацікавленості.

Результати опитувань 2025 року підтверджують збереження ключових трендів: найбільш релевантними учасники визначили теми, пов'язані із застосуванням штучного інтелекту (64%), правовою охороною та захистом результатів інтелектуальної діяльності (13%) та їх комерціалізацією (10%). Менший, але стабільний інтерес зберігався до авторського права (8%) та особливостей об'єктів інтелектуальної власності і їх реєстрації (5%) (Схема №10).

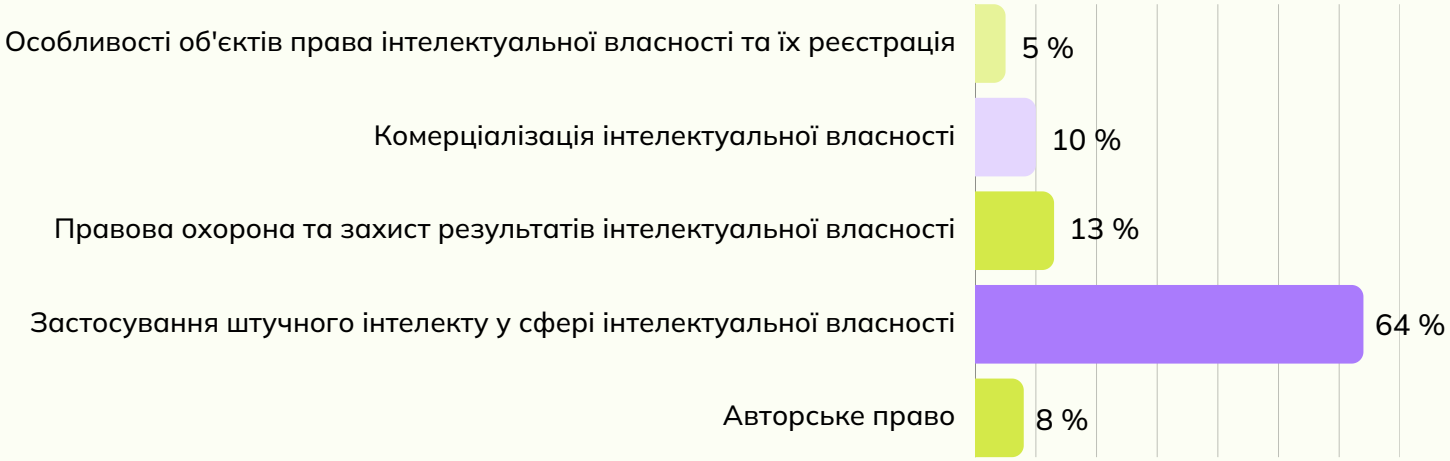

Схема №10. Розподіл відповідей учасників щодо релевантності тем сесій в межах заходів організованих та проведених IP Academy в 2025 році

Загалом результати дослідження свідчать про поступове зміщення інтересів аудиторії у бік інноваційно-технологічних і прикладних аспектів інтелектуальної власності. Стійко домінує тематика, пов’язана із застосуванням штучного інтелекту, що відображає глобальні процеси цифровізації. Водночас зберігається стабільний інтерес до базових правових питань – охорони, захисту та характеристик об’єктів інтелектуальної власності, а також до практичних аспектів їх комерціалізації та управління.

Отримані результати підкреслюють необхідність подальшого розвитку освітніх програм із фокусом на поєднанні теоретичних засад із практичними та технологічними кейсами, що відповідають актуальним потребам аудиторії.

Розділ 3. Формати освітніх заходів: оцінка ефективності аудиторією

Аналіз форматів проведення освітніх заходів є важливою складовою оцінки їхньої ефективності, оскільки дозволяє визначити, наскільки вони відповідають очікуванням і потребам учасників, а також сприяють засвоєнню знань і формуванню практичних навичок у сфері інтелектуальної власності.

У межах цього розділу узагальнено результати анонімних опитувань учасників заходів з підвищення кваліфікації, проведених IP Academy упродовж 2023–2025 років (Схема № 11). Це дало змогу оцінити, які формати навчання є найбільш комфортними та ефективними з точки зору аудиторії.

За результатами опитувань, найбільш затребуваним форматом залишаються лекційні заняття, які забезпечують системне та послідовне подання теоретичного матеріалу. Такий формат сприймається учасниками як основа для формування цілісного розуміння тематики.

Водночас значний інтерес викликають інтерактивні формати, зокрема воркшопи та групові обговорення. Їхня цінність полягає у можливості практичного опрацювання матеріалу, аналізу конкретних ситуацій, обміну досвідом та активного залучення учасників до навчального процесу.

Отримані результати свідчать, що ефективна організація освітніх заходів передбачає поєднання різних форматів навчання. Лекційний формат забезпечує структуроване засвоєння теоретичних основ, тоді як інтерактивні формати сприяють розвитку практичних навичок і глибшому розумінню матеріалу.

Узагальнені дані можуть бути використані як аналітична основа для подальшого вдосконалення освітніх програм в сфері інтелектуальної власності. Зокрема, вони дають змогу адаптувати формати проведення заходів відповідно до потреб різних цільових аудиторій, включаючи представників державного сектору, освітніх і наукових установ, бізнесу та креативних індустрій.

Врахування цих результатів сприятиме підвищенню ефективності освітніх ініціатив, забезпеченню балансу між теоретичною підготовкою та практичною складовою, а також більш гнучкому підходу до організації навчального процесу у сфері інтелектуальної власності.

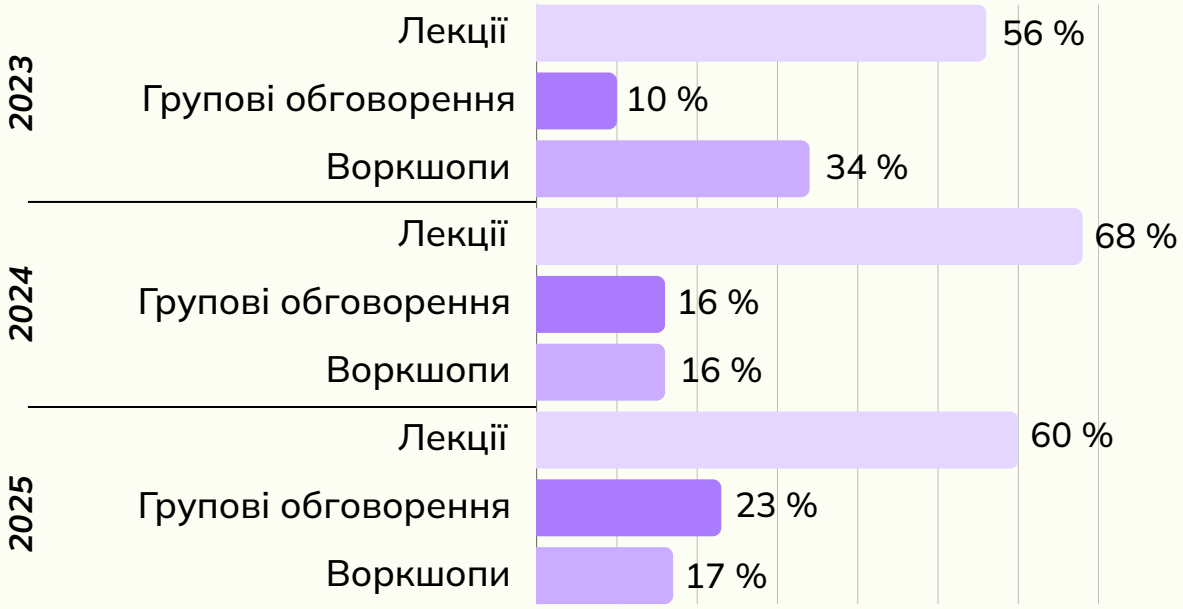

Схема №11. Оцінка аудиторії щодо форматів освітніх заходів організованих та проведених IP Academy протягом 2023-2025 років

Розділ 4. Напрями розвитку освітніх програм у сфері інтелектуальної власності

Аналіз освітньої діяльності IP Academy упродовж 2023–2025 років свідчить про зростання інтересу до заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності. Така динаміка зумовлена актуальністю тематики, практичною спрямованістю програм та використанням різних форматів навчання. Найбільшу зацікавленість учасників викликають питання, пов'язані із застосуванням штучного інтелекту, комерціалізацією результатів інтелектуальної діяльності, управлінням об'єктами інтелектуальної власності, процедурами їх правової охорони, а також авторським правом і суміжними правами.

Одним із ключових напрямів розвитку є адаптація освітніх програм до потреб різних груп учасників. Аудиторія заходів є різноманітною та включає представників державного сектору, бізнесу, наукової та освітньої спільноти, студентів і креативних індустрій. Кожна з цих груп має власні запити щодо змісту навчання, рівня складності матеріалу та форматів його подання. У цьому контексті доцільним є розвиток гнучких і модульних програм, які можуть бути адаптовані до конкретних потреб аудиторії.

Сучасні підходи до навчання у сфері інтелектуальної власності орієнтовані на формування прикладних компетентностей. Йдеться не лише про засвоєння теоретичних знань, а й про розвиток здатності застосовувати їх у професійній діяльності. Ефективна організація освітніх заходів передбачає поєднання різних форматів навчання: структурованого викладення теоретичного матеріалу (зокрема у форматі лекцій) та інтерактивних форматів, таких як воркшопи, групові обговорення, аналіз практичних кейсів і менторські програми. Такий підхід сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку практичних навичок.

Міжнародний досвід підтверджує ефективність комплексного підходу до організації навчання. Зокрема, Академія ВОІВ впроваджує модульні онлайн-курси, що поєднують теоретичні матеріали з інтерактивними завданнями. Європейське відомство інтелектуальної власності активно використовує практико-орієнтовані формати навчання для фахівців різних галузей. Корейське відомство інтелектуальної власності також розвиває програми, орієнтовані на підтримку інновацій та стартапів, поєднуючи навчання з менторською підтримкою.

Важливим напрямом є розвиток партнерств із національними та міжнародними інституціями. Співпраця із закладами освіти, науковими установами, міжнародними організаціями та представниками бізнесу сприяє інтеграції кращих практик, обміну досвідом і підвищенню якості освітніх програм. Залучення практиків до розроблення та реалізації навчальних заходів підвищує їхню прикладну цінність та відповідність реальним професійним потребам.

Окрему роль відіграє використання цифрових технологій для розширення доступу до навчання. Онлайн-платформи, вебінари, відеолекції та інтерактивні модулі дозволяють залучати ширшу аудиторію незалежно від місця її перебування. Змішані формати навчання поєднують самостійне опрацювання матеріалів із взаємодією з викладачами та іншими учасниками, що підвищує гнучкість і доступність освітнього процесу.

Не менш важливим є системне оцінювання ефективності освітніх заходів. Аналіз зворотного зв'язку від учасників дозволяє виявляти сильні сторони програм і визначати напрями їх удосконалення. Запровадження регулярних механізмів збору та аналізу таких даних забезпечує адаптивність освітніх програм до змін у професійному середовищі.

Водночас формування культури інтелектуальної власності залишається важливою передумовою сталого інтересу до навчання. Підвищення обізнаності щодо значення інтелектуальної власності сприяє відповідальному ставленню до результатів творчої діяльності та стимулює попит на освітні програми. У цьому контексті важливими є інформаційно-просвітницькі ініціативи, популяризація практичних кейсів та інтеграція тематики інтелектуальної власності у систему освіти.

Таким чином, розвиток освітніх програм у сфері інтелектуальної власності має базуватися на комплексному підході, що поєднує адаптацію змісту до потреб аудиторії, використання різних форматів навчання, розвиток партнерств, цифровізацію та системне оцінювання результатів. Це створює передумови для формування професійних компетентностей, необхідних для ефективного управління інтелектуальною власністю, та сприяє розвитку інноваційної економіки.

Післямова

Результати дослідження засвідчують стійке зростання інтересу до заходів з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності упродовж 2023–2025 років. Така динаміка пов'язана із зростанням ролі нематеріальних активів у різних сферах професійної діяльності, а також із необхідністю ефективного управління результатами інтелектуальної та творчої діяльності. Розширення аудиторії, її вікова та професійна різноманітність підтверджують універсальність знань у сфері інтелектуальної власності та їхню практичну значущість для широкого кола фахівців.

Аналіз освітніх запитів учасників показує чітке зміщення інтересу у бік прикладних і практико-орієнтованих аспектів. Найбільш актуальними залишаються питання комерціалізації, управління правами інтелектуальної власності, їх правової охорони та захисту, а також взаємодії інтелектуальної власності з цифровими технологіями і штучним інтелектом. Це підкреслює необхідність постійного оновлення змісту освітніх програм відповідно до сучасних технологічних і соціально-економічних викликів.

Дослідження також підтверджує, що ефективна організація навчання передбачає поєднання різних форматів освітніх заходів. Структуроване подання теоретичного матеріалу забезпечує системність знань, тоді як інтерактивні формати сприяють розвитку практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності. Саме баланс між цими підходами відповідає сучасним освітнім тенденціям.

Отримані дані свідчать про вимірний вплив освітніх ініціатив IP Academy. Він проявляється у підвищенні рівня професійних компетентностей учасників, посиленні інституційної спроможності через співпрацю з державними органами, освітніми та науковими установами, а також у розширенні доступу до знань завдяки використанню цифрових форматів навчання. Водночас посилюється орієнтація на практичний компонент навчання, що дозволяє учасникам не лише здобувати знання, а й застосовувати їх у своїй діяльності.

Важливу роль у розвитку освітніх програм відіграє міжнародне співробітництво. Використання міжнародного досвіду, зокрема практик Всесвітньої організації інтелектуальної власності, сприяє підвищенню якості навчальних програм та їхній відповідності глобальним стандартам. Це забезпечує інтеграцію національних освітніх ініціатив у міжнародний контекст та розширює можливості для професійного розвитку учасників.

Окремого значення набуває системне вивчення потреб аудиторії та аналіз зворотного зв'язку. Регулярне проведення опитувань і узагальнення їх результатів дозволяє своєчасно реагувати на зміни у професійному середовищі та формувати гнучкі, адаптивні освітні програми.

З урахуванням отриманих результатів, подальший розвиток освітніх ініціатив у сфері інтелектуальної власності має базуватися на комплексному підході, що передбачає адаптацію змісту до потреб різних аудиторій, використання різних форматів навчання, розвиток партнерств та активне впровадження цифрових технологій. Такий підхід сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки, формуванню культури поваги до результатів інтелектуальної діяльності та ефективному використанню інтелектуальної власності у різних сферах суспільного життя.

У перспективі очікується подальше зростання попиту на прикладні знання у сфері інтелектуальної власності, зокрема у контексті цифровізації, розвитку інновацій та євроінтеграційних процесів. Це визначає необхідність масштабування освітніх програм, розширення доступу до навчання та поглиблення практичної спрямованості освітніх ініціатив.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що інтелектуальна власність дедалі більше стає не лише сферою правового регулювання, а й важливим інструментом розвитку – у творчості, науці, освіті та бізнесі.

Кулініч О., Стожук О. Освітні запити та динаміка участі у заходах з підвищення кваліфікації у сфері інтелектуальної власності: аналітичне дослідження діяльності IP Academy (2023–2025)/ художнє оформлення О. Андрієнко. К.: УКРНОІВІ, 2026. 22 с.

© УКРНОІВІ, 2026 Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0) Ліцензія не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОІВІ. Візуальні елементи: Canva Pro.

Аудиторія освітніх заходів та заходів з підвищення кваліфікації, організованих IP Academy: ключові показники (2023–2025)

№		2023 рік	2024 рік	2025 рік
1.	***Загальна кількість учасників***	5181	10791	3046
2.	*Стать учасників*			
	Жінки	3637	6475	2136
	Чоловіки	1544	4316	910
3.	*Вік учасників*			
	до 18 років	*664*	*9626*	*540*
	від 18 до 25 років	*1787*	*150*	*1067*
	від 26 до 34 років	*650*	*141*	*410*
	від 35 до 44 років	*1125*	*450*	*506*
	від 45 до 54 років	*726*	*316*	*438*
	від 55 до 64 років	*150*	*76*	*46*
	старше 65 років	*79*	*32*	*39*

4.	*Професійна сфера діяльності учасників*			
	Публічний сектор *(представники IP офісу, міністерств, митної служби, державні службовці, військові тощо)*	948	704	215
	Приватний сектор *(представники приватних організацій, підприємці, представники громадських організацій, приватні особи тощо)*	1896	9401	1025
	Академічний сектори *(представники закладів освіти, наукових установ, дослідники, студенти тощо)*	2335	689	1806
5.	*Розподіл учасників за тематиками заходів*			
	Основи інтелектуальної власності	*1236*	*6050*	*464*
	Торговельні марки та географічні зазначення	*547*	*511*	*373*
	Патенти та винаходи	*421*	*350*	*950*
	Промислові зразки	*532*	*205*	*290*
	Авторське право та суміжні права	*2445*	*272*	*867*
	Інші	*0*	*0*	*102*